

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΑΛΩΣΕΩΣ ΧΡΟΝΩΝ - ΤΕΥΧΟΣ Θ'.

ΠΑΥΛΑΚΙΣ ΚΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΛΛΑΧ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 42 ΣΤΑΔΙΟΥ 42
1923

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΑΛΩΣΕΩΣ ΧΡΟΝΩΝ - ΤΕΥΧΟΣ Θ'.

ΠΑΥΛΑΚΙΣ ΚΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 42 ΣΤΑΔΙΟΥ 42
1923

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ν. ΦΡΕΡΗ - ΣΥΡΟΣ

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΕΡΒΕΝΤΗΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ καταστήματος Βασιλείου ἐκδομένης «Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης τῶν ἀπὸ ἀλώσεως χρόνων», ἐν ἣ δημοσιεύονται ἔργα τοῦ ἐρευνητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, τοῦ Χίου Περικλέους Ζερλέντου, ἐθεώρησα καθήκόν μου νὰ προτάξω ὀλίγας βιογραφικὰς σημειώσεις.

Ὁ Περικλῆς Ζερλέντης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑρμούπολιν τὴν 26ην αὐγούστου τοῦ 1852 ἐκ γονέων Χίων, τοῦ Γεωργίου Ζερλέντου καὶ τῆς Ἀργυρῶς Μαξίμου γεννηθέντων ἐν Χίῳ ἀμφοτέρων· αἱ οἰκογένειαι Ζερλέντου καὶ Μαξίμου ἦσαν ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ ἀριστοκρατικωτέρων τῆς Χίου.

Ἀφοῦ ἐδιδάχθη ὁ Περικλῆς Ζερλέντης τὰ πρῶτα γράμματα ἐν Σύρῳ, μετέβη τὸ 1867 εἰς Μασσαλίαν, ἐνθα διήκουσε μαθήματα ἐν ἔτος εἰς τὸ ἐκεῖ αὐτοκρατορικὸν λύκειον, τὸ δὲ 1870 ἐστάλη εἰς Λονδῖνον εἰς τὸν ἐμπορικὸν οἶκον τῶν θείων του Μαξίμων, τὸν ὁποῖον ἔπειτα καὶ διηύθυνεν.

Ἐνῷ ὁ Ζερλέντης ἡσχολεῖτο εἰς τὸ ἐμπόριον, ἤρχισεν ἐν Λονδίνῳ τὰς ἱστορικὰς του μελέτας εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, ὅπως ἄλλοτε ὁ Κοραῆς ἐν Ὀλλανδία παρὰ τὰς ἐμπορικὰς του ἐργασίας ἤρχισε νὰ καλλιεργῇ καὶ τὰ γράμματα· τὸ εὐεργετικὸν περιβάλλον ἐν Εὐρώπῃ, τὸ διαφέρον τῶν ξένων διὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἡ ἑλληνικὴ φιλοπατρία ἐπέδρασαν κατὰ τρόπον παραπλήσιον ἐπὶ τοὺς δύο Χίους λογίους, τὸν Κοραῆ καὶ τὸν Ζερλέντην.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ καταστήματος Μαξίμου ἐπανῆλθεν ὁ Ζερλέντης εἰς Σῦρον, ὑπηρέτησε τὴν στρατιωτικὴν του θητείαν τὸ 1878 καὶ ἔπειτα ἀποχωρισθεὶς τελείως τοῦ κερδῶου καὶ ἐμπολαίου Ἑρμοῦ ἀφιερῶθη εἰς τὴν λατρείαν τοῦ λογίου Ἑρμοῦ καὶ τῶν Μουσῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 ἤρχισε νὰ δημοσιεύῃ κατὰ πρῶτον λαογραφικά ¹, τὸ 1877 ἐδημοσίευσε τὴν πρώτην ἱστορικὴν του

1. Νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα περιοδικῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Περνασοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1870, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 93—94, 111—114, 121—122, 188—189, 194—209).—Ἐφημερίς τῶν φιλομαθῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1871, εἰς φύλλ.), ἔτει ΙΘ', σελ. 2382—2383).—Ἀνέκδοτα δημοτικὰ ἄσματα, ἐν Περνασοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1877, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 390—395).—Κερκυραϊκὸν δημοτικὸν ἄσμα, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig. 1091, in 8°), Bd. XI, S. 132—134).

μελέτην περὶ τοῦ διδασκάλου Ἀζαρία Τζιγάλα, ἀπὸ δὲ τοῦ 1885 μέχρι σήμερον ἦτοι ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν περίπου εἰργάσθη συνεχῶς μὲ καταπληκτικὴν γονιμότητα καὶ ἐξέδωκε περὶ τὰς ἑκατὸν ἱστορικὰς πραγματείας, ὅλας πρωτοτύπους ἀναφερομένας εἰς ἀγνώστους εἰδήσεις ἢ εἰς ἔλεγχον ἐσφαλμένων γνωμῶν. Πρὸ πάντων ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, διεφωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ζερλέντου, ταύτην δὲ οὐδεὶς ἄλλος λόγιος οὔτε Ἕλληνα οὔτε ξένος γνωρίζει σήμερον καλύτερον.

Τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐλαττώσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν δημιουργικότητα τοῦ ἐρευνητοῦ, οὔτε τοῦ κράτους, οὔτε τοῦ περιβάλλοντος ἡ ἀδιαφορία, ἡ ὁποία συνήθως παρ' ἡμῖν μαραίνει τῶν πολλῶν τὸν ζῆλον καὶ καθιστᾷ ἀδρανεῖς πολλάκις καὶ τοῦ πανεπιστημίου καθηγητάς! Ὁ Ζερλέντης ἠντλησεν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μόνου τὸν ἐνθουσιασμόν τὸν ἱερὸν καὶ τὴν ἐπιμονὴν πρὸς ἐπιστημονικὴν μεγαλουργίαν. Διακρίνει δηλαδὴ τὸν Ζερλέντην ἡ χαρακτηριστικὴ ιδιότης τῶν ἰσχυρῶν ἀνδρῶν, οἵτινες περιφρονοῦντες τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀμάθειαν τοῦ περιβάλλοντος, δὲν ἀπογοητεύονται ποτέ, ἀλλ' εὐρίσκοισι μόνον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν δημιουργίαν τὴν ἠθικὴν, τὴν ἐσωτερικὴν ἱκανοποίησιν, ἣτις μόνη εἶναι δι' αὐτοὺς ἀπαραίτητος.

Τοιοῦτος ὢν ὁ Ζερλέντης δὲν ἐζήτησε θέσεις, οὔτε ἀμοιβὰς καὶ διακρίσεις ἀπὸ τὸ κράτος, ἀλλ' ἐδαπάνησε τὴν οἰκογενειακὴν του περιουσίαν διὰ τὴν ἔρευναν τῆς πατρίου ἱστορίας· ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ζερλέντου ἔδρασεν ὁ Ἕλληνα ἥρως, ὅπως ὠφείλε κυρίως τὸ κράτος ἢ τὸ πανεπιστήμιον νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Γνώστης πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, περιηγήθη ἰδίαις δαπάναις ἐκ Σύρου, ὅπου πάντοτε διέμεινε, τὴν Τουρκίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ὁλλανδίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἀρχείων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπεκόμιζε πάντοτε τὰ ἀντίγραφα καὶ τὸ ὑλικὸν πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν μελετῶν του· κατήρτισε πολίτιμον βιβλιοθήκην ὅλων τῶν ἀναγκαίων, καὶ τῶν σπανιωτάτων ἀκόμη βιβλίων τῶν χρησίμων εἰς τὰς ἐρεῦνας του καὶ οὕτω ἠδύνατο νὰ ἐργάζεται παραμένων πάντοτε εἰς τὴν ἀγαπητὴν του Σῦρον, τὴν δευτέραν τρόπον τινὰ Χίον του. Πολλάκις ἐταξείδευσεν εἰς Ἀθήνας ἢ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ νὰ ἴδῃ βιβλίον τι χρήσιμον εἰς τὴν μελέτην του, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του βιβλιοθήκῃ· κατὰ μίαν τοιαύτην ἐπίσκεψιν εἰς Ἀθήνας

ἀπεκλείσθη μετὰ τὸν νοέμβριον τοῦ 1917, ἐπὶ ἑξ μῆνας, ἐταλαιπωρήθη οἰκονομικῶς μέχρι κλονισμοῦ τῆς ὑγείας του καὶ ἠναγκάσθη τέλος διὰ λέμβου νὰ διασπάσῃ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν συμμάχων καὶ διὰ Ραφίνας—Πεταλιῶν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σῦρον!

Ἐκτακτον καὶ ἰδιαιτέραν ἐμπειρίαν ἀπέκτησεν ὁ Ζερλέντης εἰς τὴν ἐξιχνίασιν ἀνεκδότων κειμένων καὶ διὰ τοῦτο αἱ μελέται του στηρίζονται πάντοτε ἐπὶ τοιούτων, παρέχουσι πάντοτε νέας εἰδήσεις καὶ εἶναι πάντοτε τελείως πρωτότυποι. Τὴν ἀναμάσθησιν ἢ ἐπανάληψιν ἐγνωσμένων πραγμάτων ἀπέφυγε μετ' ἐπιμονῆς ὁ Ζερλέντης καὶ δὲν ἐκαλλιέργησε διὰ τοῦτο οὔτε τὴν ἐκλαίκευσιν τῶν μελειῶν του. Δὲν ἐπιχειρῶ ἐνταῦθα εἰδικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου, διότι αὕτη θὰ ἐξετείνετο εἰς μέγα μῆκος καὶ θὰ ἀπῆτει χῶρον, τὸν ὁποῖον δὲν διαθέτω. Παραπέμπω τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸν ἐν τέλει δημοσιευόμενον μακρὸν κατάλογόν, ὃ ὁποῖος εὐκολύνει τὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ μεγάλου ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ Ζερλέντου.

Πλὴν τῶν δημοσιευθέντων ὑπάρχει ἀκόμη τεράστιος ἐργασία ἐτοίμη ἀδημοσίευτος· ἐὰν ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν ἀκαδημία καὶ ἐνίσχυε τὴν ἐπιστήμην, θὰ ἐφρόντιζε καὶ περὶ ἐκδόσεως τῶν ὑπολειπομένων τοῦλάχιστον ἀνεκδότων ἔργων τοῦ Ζερλέντου καὶ περὶ ἀπονομῆς φόρου τιμῆς δι' ἐορτασμοῦ τινος καὶ ἐκδόσεως ἀναμνηστικοῦ τεύχους ἐπὶ τῇ ἐβδομηκοστῇ ἐπετείῳ ἐνὸς ἥρωος τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ἣ ὁποία δὰ δὲν ἔχει καὶ τόσους πολλούς! Τώρα δυστυχῶς ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ χαθῇ τόση ἐργασία διοφωτιστικῇ τῆς δράσεως καὶ τῶν βασάνων τῶν πατέρων μας.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐθεώρησα καθήκόν μου ὥς Χῖος πρὸ πάντων νὰ προτάξω τοῦ ἐν τέλει δημοσιευομένου καταλόγου τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ νὰ εὐχηθῶ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς νεωτέρους ἐρευνητὰς καὶ ἐπιστήμονας τῆς Ἑλλάδος ὁ ἥρωϊσμός τοῦ Ζερλέντου ὡς παράδειγμα μιμήσεως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πατρίδος¹.

Ἐξ Ἀθηνῶν κατ' Ἰούνιον τοῦ 1923.

Κ. ΑΜΑΝΤΟΣ

1. Ἐνωρίτατα τὸ ἐν Βερολίνῳ ἀρχαιολογικὸν ἱνστιτούτον κατενόησε τὴν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ ἐπίδοσιν τοῦ Ζερλέντου, ὃς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἐν Ἀθῆναις γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἐπιγραφὰς ἐκ Νάξου καὶ Ρόδου, δι' ὃ κατέταξεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ. (Ἐπιγραφαὶ ἐκ Νάξου ἐν Mittheilungen des deutschen archäologischen Institutes in Athen. (Athen, 1883, in 8°),

Ὁ ἐλλόγιμος ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, εἴ περ τις καὶ ἄλλος γνώστης τῆς ἀπὸ ἀλώσεως ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ὁ νῦν μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ἀγγέλλων τὴν ἐκδοσιν τοῦ πρώτου τεύχους τῶν «Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων» σημειοῦται ὅτι «τὸ προκείμενον ἔργον τοῦ Ζερλέντιου ἔχει μεγάλην ἐπιστημονικὴν ὀξίαν οὐχὶ μόνον διότι τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν γίνονται εἰδικαὶ ἐρευναι περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν νήσων, ἀλλὰ καὶ ταύτας ἀνέλαβεν ἀνὴρ εἰδικώτατος, ἄοκνος ἐρευνητὴς τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων καὶ ἀκριβέστατος ἐν πᾶσιν»· «ἡ παράθεσις ἰδίως τῶν ἀνεκδότων κειμένων καὶ ἐγγράφων προσδίδει εἰς αὐτὸ ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα. Διὰ τοιούτων συγγραμμάτων δύναται νὰ συλλεγῇ ἐπιμελῶς τὸ ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀποκείμενον πλουσιώτατον ἀνέκδοτον ἱστορικὸν ὑλικὸν καὶ ἐπ' αὐτῶν νὰ στηριχθῇ ἡ ἀνερεῦνητος ἔτι καὶ ἄγνωστος ἱστορία τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ¹» (Σ. Ε.).

Παυλάκις Κριτόπουλος.

Ἐν τοῖς ἀπὸ ἀλώσεως δοκίμοις ἀρχοντικοῖς εἰκόσις ἐν Κωνσταντινουπόλει καταλέγεται καὶ ὁ εἶκος τῶν Κριτοπούλων. Ἐπὶ Ἱερεμίου πατριάρχου ἡ Κριτοπουλίνα ἀφιέρωσεν εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν «διάφορα σκεύη καὶ κτήματα εἰς μνημόσυνον αὐτῆς τε καὶ τῶν γονέων αὐτῆς» ². Ἐν τῇ ἔτει 1548, μηνὶ νοεμβρίῳ, καθαιρέσει τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας φέρεται συνυπογεγραμμένος

Bd. VIII, S. 384—385). Ἐπιγραφὴ ἐκ Ρόδου, ἐν Mittheil. d. deut. arch. Inst. in Athen, (Athen, 1884, in 8°), Bd. IX, S. 385—386, (Athen, 1888, in 8°), Bd. X, S. 70—76). Ἐπιγραφὴ, ἐν Mittheil. des deut. arch. In Athen, (Athen, 1889, in 8°), Bd. XIV, S. 213)· καὶ ἐν ἄλλοις τόμοις· (Σ. Ε.)

1. Ἐκκλησιαστικὸς φάρος, (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1915, εἰς 8ον), τόμ. ΙΔ', σ. 366—367.

2. Ἀθην. Παπαδοπούλου — Κεραμέως Κατάλογος τῶν ἐν τῷ ἐλληνικῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ χειρογράφων βιβλίων, ἐν Παραστήματος τοῦ κ'-κδ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1892, εἰς 4ον), σελ. 97. — Μανουήλ Ι. Γεδεών Χρονικὰ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, χωρδ', εἰς 8ον), σελ. 143. — Περίληψις πατριαρχικῶν ἐγγράφων (τῆς Νομικῆς συναγωγῆς Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων), ἐν Κ. Ν. Σάββα Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης, (ἐν Βενετίᾳ, 1872, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 548.

ἐν τοῖς δοκίμοις καὶ ὁ Πασχάλις Κριτόπουλος ¹. ἔτει 1584, μηνὶ ἀπριλίῳ, «ἀφιέρωσεν ὁ ἐν ἄρχουσιν εὐγενέστατος κὺρ Γεώργιος ὁ Κριτόπουλος τῷ σεβασμίῳ ναῶ τῆς Παμμακαρίστου κανδύλαν μίαν ἀργυρᾶν δραμίων τετρακοσίων, ἥγουν υ', εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ συγγενῶν» ². καὶ ἔτει 1651 ἑξαρχοὶ πατριαρχικοὶ ἦσαν ὁ Ἀρδαμερίου Θεοφάνης καὶ ὁ κυρίτσης Κριτόπουλος ὁ ἐξάδελφος τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος κυρίτση Παυλάκι ³.

Ἄλλ' ὁ ἐπιστημύτερος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Κριτοπούλων ἐγένετο ὁ Παυλάκις, οὗτος ἀνεμίχθη εἰς τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἰωαννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας καὶ ἐδαπάνησε πρὸς τοῦτο. Ὁ πατριάρχης Ἰωαννίκιος προέστη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, τὸ πρῶτον ἔτεσι 1646—1648· κατὰ τὴν πρώτην δὲ αὐτοῦ πατριαρχίαν ἀνεμίχθη ὁ Παυλάκις, ἦτοι ἐξεβιάσθη παρὰ τῶν κρατούντων νὰ ἀποτίσῃ τὸ διὰ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ Ἰωαννικίου τίμημα εἰς τὸν σουλτάνον, ἣν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τὸ ἀποτιόμενον τίμημα εἴκοσι χιλιάδες τάλληρα· τοῦτο ὑπεμφαίνεται ἐκ τῶν διηγηθητομένων καὶ τῶν ὅσων σημειοῦται ὁ Κορνήλιος Μάγνης εἰς τὴν ἀνάρρησιν ἐκάστου νέου πατριάρχου. Οἱ Ὀσμανῖδαι σημειοῦται οὗτος, ἐπιθυμοῦντες αἰεὶ ποτε νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς ἐκάστοτε νέας ἐκλογῆς πατριάρχου, συλλαμβάνουσιν ἓνα ἐκ τῶν δώδεκα ὑπολογιζομένων πλουσίων ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλήνων, ὃν φυλακίζουσιν εἰς τὸ βάθος πύργου, ἵνα δὲ ἐλευθερωθῇ ὀφείλῃ νὰ ἀποτίσῃ τὸ εἰς

1. Emile Legrand Notice biographiques sur Jean et Théodose Zygomalas, (Paris, 1889, in 4°), p. 88-90.— Β. Μυστακίδου Περὶ τῶν πατριαρχῶν Διονυσίου β' καὶ Μητροφάνους γ' καὶ τῆς καθαιρέσεως αὐτῶν κατὰ νέα ἀνέκδοτα ἔγγραφα, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1890, εἰς φύλλ.), ἔτει Δ', σελ. 187—188.

2. Ἀθην. Παπαδοπούλου — Κεραμέως Συμβολαὶ εἰς τὴν χρονολογίαν καὶ ἱστορίαν τῶν μετχγενεστέρων πατριαρχῶν, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1883—1884, εἰς φύλλ.), ἔτει Δ', σελ. 385, — τοῦ αὐτοῦ Κατάλογος τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ χειρογράφων βιβλίων, ἐν Παραρτήματος τοῦ κ'—κδ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, σελ. 95.

3. Μ. Ι. Γεδεών Προϊκόνησος ἐκκλησιαστικὴ παροικία, ναοὶ καὶ μοναί, μητροπολιταὶ καὶ ἐπίσκοποι, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1895, εἰς 8ον), σελ. 171—172.

τὴν ἀνάρρησιν τοῦ νέου πατριάρχου εἰς τὸν σουλτάνον ὀριζόμενον τίμημα ¹. ὁ ἐγένετο χρέος τοῦ πατριαρχείου ἀποδιδόμενον εἰς τὸν ἀποτίσαντα· τοιοῦτόν τι ἔπαθε καὶ ὁ Παυλάκις εἰς τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἰωαννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας.

Ἐκ γράμματος τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, τὸ δεύτερον πατριαρχοῦντος, τοῦ ἔτους 1649 μηνὸς μαΐου τριακοστῇ πρώτῃ, μανθάνομεν ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἐτοράττετο ὑπὸ ποικίλων περισπασμῶν, καὶ ἰδίᾳ «τρεῖς διαφοραὶ νὰ τὴν συγχίζουν ἡμέρα τῇ ἡμέρα καὶ νὰ ἀκολουθῇ ζημία τε καὶ ὀλεθρος ἐπ' αὐτὴν κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν χρέος». τούτου ἔνεκα ὁ πατριάρχης Παρθένιος καὶ οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ μεγαλουπόλει καὶ τῷ Γαλατᾷ ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ καὶ λοιποὶ πρωτεύοντες πασῶν τῶν ἐνοριῶν «ἠθελήσαμεν νὰ λύσωμεν τὰς αὐτὰς τρεῖς διαφορὰς καὶ νὰ εἰρηνεύσωμεν οὐ μόνον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν ποιμέοντα αὐτὴν ἀποστολικῶς τε καὶ κανονικῶς καὶ ἰθύνοντα τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι παναγιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον κύρ Παρθένιον», ἦσαν δὲ ἰδίᾳ αἱ ταραττούσαι τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν τρεῖς διαφοραὶ αἷδε· «ἡ ζήτησις τῶν ἄσπρων τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτση Παυλάκη, ἅπερ λέγει δαπανῆσαι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῷ καιρῷ τῆς πατριαρχείας τοῦ κύρ Ἰωαννικίου, ἡ δευτέρα ἡ ἀνάπαυσις τοῦ αὐτοῦ κύρ Ἰωαννικίου, καὶ ἡ τρίτη ἡ ὀπωπὴ ποτε γεγонуῖα παιδεία τῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἄλλων». τούτου ἔνεκα οἱ πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν ταχθέντες ἔλαβον γράμματα ἀδείας παρὰ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου, τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτση Παυλάκι, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Γαλατᾷ ἀρχόντων καὶ τῶν πρωτευόντων πασῶν τῶν ἐνοριῶν, καὶ τέταρτον καὶ τελευ-

1. Quanto di più curioso, e vago hà potuto raccogliere Cornelio Magni nel secondo biennio da esso consumato in viaggi e dimore per la Turchia. (Parma, 1692, in 12°), parte II, p. 73—75.

ταῖον τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν. Τὰ μετὰ ταῦτα τυγχάνουσιν ἄγνωστα. Περὶ τῶν εἰρημένων τριῶν αὐτῶν διαφορῶν εἶναι τὸ δημοσιευόμενον γράμμα τοῦ πατριάρχου Παρθενίου ἐκ τῆς Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Νομικῆς συναγωγῆς μεταγραφέν.

Ὁ Παυλάκις ἦν οὐχὶ τῶν κατ' ἐπάγγελμα διπλωματικῶν μεσιτῶν, οἷς παρὰ τῇ Ὀσμανιδῶν αὐλῇ ἐχρῶντο οἱ πρέσβεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐθνῶν καὶ οἱ τιμαριῶται Ὀσμανίδαι, ἐξ οὗ συνήθως πολλὰ ἐκέρδιζον· ὁ Παυλάκις ἰδίως ἀνεμίγνυτο εἰς τὰ τῶν Πολωνῶν, Βλάχων καὶ Μολδαυῶν. Ἐν τῇ περιηγήσει τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου συγγραφείσῃ ἀραβιστὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ Παύλου τοῦ ἐκ Χαλεπίου, μεταφρασθείσῃ δὲ ἀγγλιστὶ ὑπὸ F. G. Belfour σημειοῦται περὶ τοῦ Παυλάκι τάδε. «Διεπεραιώθημεν εἰς Χάσκοϊ, μηνὶ νοεμβρίῳ τοῦ ἔτους 1652, οἰκούμενον ὑπὸ Ἑβραίων καὶ χριστιανῶν καὶ ἐπισκέφθημεν τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, εὗρομεν τὸν πατριάρχην Ἰωαννίκιον τὸν ἀπὸ Ἡρακλείας, τὸ δεύτερον πατριαρχοῦντα, προσευχόμενον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Παυλάκι κα πικαα γιὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαυίας Βασιλείου, ὃν ὡς προδότην, ἀπέστειλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐφόνευσαν. Ὡδήγησαν ἡμᾶς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὠκοδομημένον ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐπὶ ξυλίνων πασσάλων κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκοδομίαν, περιλαμβάνει μέγαν ἀριθμὸν δωματίων καὶ διαμερισμάτων καὶ ἐκ μαρμάρου λουτῆρα, οἱ κῆποι εἶναι ἀξιοθέατοι καὶ οἱ αὐλακες ἐπικεχρησμένοι, ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς ναός, πάντα ταῦτα βλέπουσιν εἰς τὴν θάλασσαν¹. Ἐκ τούτων γίγνεται δῆλον ὅτι ὁ Παυλάκις ἦν ἀνὴρ πλουσιώτατος.

Τὸν ἔτει 1651 βίαιον διὰ στραγγαλισμοῦ θάνατον τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν καὶ Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης ἀποδίδου-

1. The travels of Macarius patriarch of Antioch, written by his attendat arch-leacon Paul of Aleppo in Arabic, translated by F. C. Belfour, (London 1836, in 8°), tom. I, p. 25-26.

σιν εἰς τὸν Παυλάκιν, ὃν ψευδῶς μετ' ἄλλων διέβαλλε πρὸς τοὺς κρατοῦντας ¹. Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων τὰ τοῦ βιαίου θανάτου τοῦ Παρθενίου διηγεῖται ὡς ἐξῆς «τοῖς ἡγεμόσι τῆς Βλαχοβογδανίας ἐπεβούλευσε ταπεινῶσαι ζητῶν»· καὶ ἐπιπροστίθεται ὅτι ὁ πατριάρχης Παρθένιος διώκων ἐπὶ χρηματισμῷ Παῖσιον τὸν Ἱεροσολύμων πατριάρχην «προσέθηκεν ἐπιβουλεύειν παρὰ τῇ βασιλικῇ Πόρτᾳ Βασιλείῳ (Λουπούλῳ) τῷ Μπογδανίας ἡγεμόνι καὶ Ματαίῃ (Βασαράβα) τῷ Βλαχίας ἡγεμόνι· οἱμοι τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐσυγχώρησεν ὁ Παῖσιος τοὺς αὐθέντας καὶ ἔστειλαν καὶ ἐξεδίασαν καὶ ἔπνιξαν τὸν Παρθένιον» ².

Περὶ τοῦ βιαίου θανάτου τοῦ πατριάρχου Παρθενίου ὁ Σίμων Ρενίγερος ἀντιπρεσβευτὴς τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γερμανῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει γράφει αὐτῷ, ἔτει 1651 μηνὸς μαΐου ἐβδόμη καὶ εἰκοστῇ, τάδε· «χθὲς συνέλαβον τὸν πατριάρχην καὶ δέσαντες ἐπεβίβασαν ἐπὶ πλοίου καὶ ἀπήγαγον· ποῦ ἢ τί ποιήσουσιν αὐτὸν διηγῆσομαι προσεχῶς. Πολλάκις διενόηθησαν ἵνα πράξωσι τοῦτο, ἀλλ' ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ· νῦν ὅμως οἱ φονεῖς ἐνδυθέντες ἐλληνικὰ ἐνδύματα ἔφερον κυανῇν ταινίαν ³. Πιθανῶς ἐνέχονται εἰς τοῦτο οἱ ἡγεμόνες Βλάχων

1. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, (ἐν Βιέννῃ 1784, εἰς 4ον), τόμ. Γ', σελ. 449.— Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν. Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870, εἰς 4ον), σελ. 152.— Τὰ λείποντα τῇ ἐκδόσει τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, ἐν Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως Ἑλληνικῶν κειμένων χρησίμων τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ρωμανίας, ἐν Eudoxiu de Hurmuzaki Documente privitoare la istoria Românilor, (București, 1909, in f°), vol. XIII, p. 518.

2. Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων, διηρημένη ἐν δώδεκα βιβλίοις, (ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀψις', εἰς φύλλ.), σελ. 1171—1192.— Δοσιθέου Νοταρᾶ Παραλειπόμενα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων, ἐν Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως Ἀναλέκτων Ἱεροσολυμικῆς βιβλιοθήκης, (ἐν Πετροπόλει, 1891, εἰς 8ον), τόμ. Α, σελ. 280.

3. Πάντα τὰ ἀπὸ ἀλώσεως ἐπὶ μεμβρανῶν πατριαρχικὰ γράμματα τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐκ μόλυβδου σφραγίσματα ἀνηρτῶντο ἀπὸ μηρίνου ἐκ κυανῶν καὶ λευκῶν νημάτων μετάξης, ἀρα τὰ χρώματα ταῦτα ἦσαν ἐθνικά· Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος σημειώματος περὶ τοῦ στραγγαλισμοῦ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου ἔτει 1651 οἱ φονεῖς ἔφερον ἐλληνικὰ ἐνδύματα καὶ κυανῇν ταινίαν, ἵνα καταδειχθῇ ὅτι ὁ φόνος τοῦ πατριάρχου ἐγένετο παρὰ Ἑλλήνων. Καὶ ὁ Γιάννης Σταθῆς ἀρματωλὸς Ὀλύμπου καὶ μετὰ ταῦτα καταδρομεὺς τὸ πλοῖον αὐτοῦ «εἶχε παντὰ κατὰ μαυρὰ καὶ οὐρανοῦ παντίερα», ἀρὰ γε ἐξ ἐθνικῶν παραδόσεων; Ἡ δὲ

καὶ Μολδαυῶν, διότι συνενοεῖτο κατ' αὐτῶν μετὰ Ἕλληνας Παυλάκι καλουμένου ἐπίσης δολοφονηθέντος ἐν τῇ ὁδῷ παρυσία τοῦ πρέσβεως (Ἰωάννου Ρουδόλφου Σμιδιτίου). ὁ πατριάρχης ἔπεμπε τὰς ἡμέρας ταύτας δύο μητροπολίτας πρὸς τοὺς ἡγεμόνας μετὰ δώρων ὅπως ἐξιλεώσῃ αὐτούς, ἀλλ' οὐκ ἦν καιρός»¹. καὶ μηνὸς Ἰουνίου ἐβδόμη ἐπὶ δέκα γράφει ὁ Ρενίγερὸς τῷ αὐτοκράτορι τάδε· «πῶς συνέλαβον τὸν πατριάρχην Παρθένιον καὶ ἐπεβίβασαν ἐπὶ πλοίου ἔγραψα τὴν ἐβδόμην καὶ εἰκοστὴν μηνὸς τελευτήσαντος. Τινὲς ὑποτίθενται ὅτι ζῇ κρυπτόμενος, ἔστιν ὅμως νεκρός, οὐχὶ μακρὰν ἀπὸ ἐντεῦθεν ἐστραγγαλίσθη καὶ μετὰ λίθων ἐβυθίσθη εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ νῦν πατριάρχης καλεῖται Ἰωαννίκιος. Ἐκατέρων τῶν ἡγεμόνων τοὺς πράκτορας καὶ ἄλλους τῶν ἀκολουθῶν αὐτῶν τοὺς θανατώσαντας δικαίως ἢ ἀδίκως τὸν πατριάρχην καθεῖρξεν ὁ γιανιτσάρ ἀγάς καὶ ὁ κεχαγιᾶ μπέης καλοὶ φίλοι τοῦ Παρθενίου, μὴ λαβόντες μέρος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ· ὅμως δ' ἐξηγοράσαντο ἑαυτοὺς ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων. Ἕλληνας ὁ χεῖριστος ἐχθρὸς τοῦ πατριάρχου ἀπηγγονίσθη πρὸ τοῦ πατριαρχείου μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀκριβῶς ἀφ' οὗ ὁ Παρθένιος συνελήφθη καὶ ἐστραγγαλίσθη»².

Ὁ Ἰωσήφ Χάμμερος παριστορῶν τὰ γεγονότα σημειοῦται ὅτι, μηνὸς μαΐου ἐβδόμη καὶ εἰκοστῇ τοῦ ἔτους 1651, ὁ πατριάρχης Παρθένιος διαβλήθεις πρὸς τοὺς κρατοῦντας διὰ

πρώτη τῶν Ἑλλήνων ἐθνικῇ συνέλευσις ἔτει 1821 ἐν Ἐπιδαύρῳ παρεδέξατο χρώματα τῆς σημαίας τὸ κυανοῦν καὶ τὸ λευκόν, ἀρὰ γε ὁ πρόεδρος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος καὶ ὁ ἀρχιεραρχματεὺς Θεόδωρος Νέγρης ἐκ παραδόσεων τῶν οἴκων αὐτῶν προὔτιναν τὰ χρώματα ταῦτα καὶ παρεδέξατο αὐτὰ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις διὰ ψηφίσματος μηνὸς μαΐου πεντεκαίδεκάτῃ, τοῦ ἔτους 1822 ἐν Κορίνθῳ. (Νικολάου Α. Ἀγγελίδου Ἡ ἐλληνικὴ σημαία ἱστορικὴ αὐτῆς ἐξέλιξις, (ἐν Ἀθήναις, 1909, εἰς 8ον), σελ. 69—70).

2. Γραμματοφυλάκιον τοῦ ἐν Βιέννῃ βασιλικοῦ καὶ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. Simon Reniger an den Schmidt. Constantinopel. 27 May 1651. Turcica, Fasc. 61, c. C.

2. Γραμματοφυλάκιον τοῦ ἐν Βιέννῃ βασιλικοῦ καὶ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. Simon Reniger an den Schmidt. Constantinopel, 17 Juni 1651. Turcica, Fasc. 61, c. C. — Παναγιώτου Νικουσίου πρὸς Φερδινάνδον τὸν τρίτον τὸν Γερμανῶν αὐτοκράτορα καὶ τὸν αὐτοῦ μυστικὸν σύμβουλον Ἐρρίκον Σχλίχιον ἐπιστολὴ, ἐν Πεντηκονταετηρίδῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1913—1921, εἰς 4ον), σελ. 233—234.

σκευωρίας Παυλάκι τινὸς καλουμένου ὅτι ἐπέστελλε τοῖς Ρώσοις ἀπηγγονίσθη ¹. παρατίθεται δὲ ἐκ διηγήσεως Βενετοῦ βαΐλου ἐν Κωνσταντινουπόλει, μηνὸς Σεπτεμβρίου τέσσαρες καὶ δεκάτῃ τοῦ ἔτους 1692, ἀποκειμένης ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Παρθενίου τάδε· «Si è visto nel anno 1651 quel famoso patriarca nativo di Janina detto Parthenio, che sotto mano andava facendo una conspirazione col Zaro di Moscovia, allora intendendosi sotto mano per mezzo di suo Wladica, e già avea tutto approntato, se non fosse statto tradito da alcuni Greci maligni, quali inclinavano di far un altro nuovo patriarca» ². Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ.

Ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου Στέφανος σημειοῦται ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Βασίλειος, δι' ἀπιστίαν προδοσίας ἀπέστειλε καὶ ἐφόνευσαν τὸν Παυλάκιν ὄντα καπικαγιαῖα αὐτοῦ. Ὁ Ἰωσήφ Χάμμερος ἀλλαχοῦ διηγεῖται τὰ τοῦ θανάτου τοῦ Παυλάκι ὧδε· Ὁ Παυλάκις καπικεχαγιαῖας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Βασιλείου Λουπούλου, διεπραγματεύθη τὰ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ παραμενούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ Οὐγγρου ἢ Πολωνοῦ μεγιστᾶνος, ἐπιστρέφουσα δὲ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Μολδαβίαν, ἡρπάγει παρὰ Κοζάκων· τούτου ἕνεκα ὁ Λούπουλος ἠδυνήθη διὰ πολλῶν χρημάτων νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καταδίκην τοῦ Παυλάκι ὡς αἰτίου ταύτης, ὅμως ἠδυνήθη διὰ τοῦ κιαχαγιαμπέη προστάτου αὐτοῦ νὰ σωθῇ. Ὁ Λούπουλος προσέτι ἔμαθεν τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου Παρθενίου, εἰκοστῇ ἐβδόμῃ μηνὸς μαΐου τοῦ ἔτους 1651, κατηγορουμένου ὡς ἔχοντας σχέσεις μετὰ τῆς Ρωσίας οὗ ἕνεκα ἀπεβλήθη τοῦ θρόνου, ἀπηγγονίσθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δύο πράκτορες τῶν ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας καὶ

1. Joseph von Hammer Geschichte des osmanischen Reiches, (Pest, 1829, in 8°), Bd. V. S. 526—527.

2. Relatione di Costantinopoli, 14 Sept. 1692, παρὰ Hammer Geschichte des osmanischen Reiches, Bd. V. S. 527.

Μολδαυίας οἱ συμμέτοχοι εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου ἐφυλακίσθησαν ὑπὸ τῶν γιανιτσάρων καὶ τοῦ κιαχα-γιάμπεη καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πα-τριάρχου ἀπηγχονίσθησαν ¹. Ταῦτο διηγεῖται ὁ Χάμμερος ἐπιμαρτυρούμενος τὸν Τεῦρκον ἱστορικὸν Ναῖμᾶ καὶ τοῦ Ἐγ-γέλου τὴν ἱστορίαν τῆς Μολδαβίας ². ὁ Τεῦρκος ἱστορικὸς Ναῖμᾶς ³ σημειοῦται περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Παυλάκι τάδε. βεζύρου ὄντος τοῦ Μεχεμέτ πασσᾶ ἦλθεν εἰς Κωνσταντι-νούπολιν ἡ Ἰβνα (ἢ Γιόβνα) καλουμένη θυγάτηρ τοῦ μπέη τῆς Πογδανίας· ὁ ἀχάριστος οὗτος (ἡγεμὼν) ἐζήτησε με-τέπειτα τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς, ἀλλὰ παρενέπετον δυσχέ-ρεια· γενόμενος βεζύρης ὁ Μουράτ πασσᾶς συνεφώνησε μετὰ τοῦ Μπεκτᾶς ἀγᾶ νὰ λάβωσιν ἀπὸ Παυλάκιν τινὰ ἄπιστον διακοσίας χιλιάδας γροσσίων ἵνα ἐπιτρέψωσι νὰ νυμφευθῇ ἡ κόρη τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας (Ματζάρ Κηραλῆ), ᾧ θὰ ἀπέστελλον τὴν κόρην· ἀποτίσας τὸ συμπεφωνημένον χρῆμα ὁ Παυλάκις ἔλαβε μετὰ τῆς κόρης τὴν εἰς Οὐγγαρίαν φέρουσαν· ἐν ᾧ δὲ ἐπορεύοντο ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ χάνη τῶν Τατάρων ἐνεφανίσθη λάθρα ὁ ἐκεῖ ποῦ ἐνεδρεύων, μετὰ ἱπ-πικοῦ τεσσαράκοντα χιλιάδων Κοζάκων χάνης, ὃς λαβὼν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Παυλάκι τὴν κόρην ἐνυμφεύθη αὐτήν. Μαθὼν ταῦτα ὁ μπέης τῆς Πογδανίας ἀπέστειλε χρήματα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρεκάλει τὸν φόνον τοῦ Παυλάκι· ἀλλ' ὁ Κετχαστᾶ βέη ἔσωσεν αὐτόν.

Τὰ ἱστορούμενα περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Παυλάκι παρέχουσι δυσχερείας. Ἀρά γε ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐθέντου τῶν Μολδαυῶν

1. Joseph von Hammer Geschichte des osmanischen Reiches, (Pest. 1829, in 8°), Bd. V, S. 526—527.

2. Τὴν ἱστορίαν τῆς Οὐγγαρίας τοῦ Ἰωάννου Ἐγγέλου, ἐν ᾗ καὶ ἡ ἱστορία τῆς Μολδαυίας, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω. Johann Christian von Engels Geschichte des ungrischen Reichs.

3. Τόμος Ε', ἐκδ. γ' (τόμ. Β', 1147 (1734—1735) ἐκδοσις α', σελ. 44), κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐλλογίμου Ξενοφῶντος Σιδερίδου. Τοῦ Ναῖμᾶ ὑπάρχει ἀγγλικὴ με-τάφρασις. —Naima Annals of the Turkish empire, from 1591 to 1659 of the Christian era. Translated from the turkish, by Charles Fraser, (London, 1832, in 4°). (τόμ. Α'), ἣν δὲν εἶδον.

Βασιλείου Λουπούλου Ἴβνα ἢ Γιόβνα ἐκρατεῖτο ὡς ὄμηρος παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐν Κωνσταντινουπόλει, μένουσα παρὰ τῷ Παυλάκι, καπικεχαγιά τοῦ αὐθέντου, διὰ τὸν πατέρα Βασίλειον; καὶ ἵνα νυμφεύσῃ αὐτὴν ὁ Λούπουλος ἠναγκάσθη διὰ τοῦ Παυλάκι νὰ δεκάσῃ τὸν νέον βεζύρην Μουράτ πασ-
σάν ὅπως ὁδηγήσῃ ὁ Παυλάκις τὴν Ἴβναν νὰ νυμφευθῇ τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας (Ματζάρ Κηραλῆ), ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ χάνη τῶν Τατάρων, ἀλλὰ μαθὼν τοῦτο ὁ χάτμ.αν.ος τῶν Κοζάκων ἐνεδρεύσας μετὰ ἱππέων ἀπήγαγε τὴν νύμφην ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Παυλάκι καὶ ἐνυμφεύθη. Τὴν ἀπαγωγὴν ταύτην ὁ Λούπουλος ἐνόμισεν γενομένην τῇ συναινέσει τοῦ Παυλάκι, οὗ ἔνεκα καὶ ἐδολοφόνησεν αὐτόν. Τοιαύτην ἐξή-
γησιν δίδωμι εἰς τὰ τοῦ θανάτου τοῦ Παυλάκι.

Ὁ Νικόλαος Jorga ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ρουμανίας περὶ τοῦ Παυλάκι, παρακάμπτων τὴν ἱστορικὴν διήγησιν, ση-
μειοῦται τάδε· οἱ ἡγεμόνες Ματθαῖος καὶ Βασίλειος εἶχον πράκτορας ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνας τὸν τζελεπή καὶ τὸν Παυλάκι, οἱ ἐματαίουں πάσας τὰς διαβολὰς τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν ἐξ ὧν ὑπῆρχον πολλοί. Κατὰ τὰ τελευ-
ταῖα ἔτη τοῦ δημοφιλοῦς ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ματθαίου βόδα ξένοι στρατιῶται ἐδολοφόνησαν ἰσχυρὸν Ἕλληνα, ἔχοντα ἐν χερσὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς χώρας· σύμβουλος τοῦ ἡγεμόνος Ματθαίου ἐγένετο ὁ Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός, ποστέλικος υἱὸς τοῦ Ἀνδρονίκου ¹.

Ὁ Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός ἐγένετο ποστέλνι-
κος καὶ τοῦ Βλάχων ἡγεμόνος Γρηγορίου Γκίκα, ὃς πρὸ τῆς αὐτοῦ ἐπανόδου ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς πολέμου ἐνε-
τείλατο τὴν εἰς Ζναγόβιον κάθειρξιν, ὅτε δὲ ἀφίκετο εἰς Βλαχίαν διέταξε τὸν θάνατον αὐτοῦ, μηνὸς δεκεμβρίου εἰκοστῇ τοῦ ἔτους ,αχξβ' ². «δι' οὗ τὸν θάνατον ἔγινε καὶ φυλλάδα διὰ

1. N. Jorga Geschichte des rûmânischen Volkes in Rahmen Senior Staat-bildûger, (Gotha. 1905, in 8° Bd. II, S. 56—57.

2. Διονυσίου Φωτεινοῦ Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας τὰ νῦν Τραπεζοβανίαι, Βλαχίαι καὶ Μολδαβίαι. (ἐν Βιέννῃ, 1818, 8ον), τόμ. Β', σελ. 226—228.—Καίσαριου Δα-
πόντε Χρονογράφος, ἐν Κ. Ν. Σάθλ Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης, (ἐν Βενετίᾳ, 1872,

στίχων καὶ ἐτυπώθη εἰς Βενετίαν» περὶ ἧς οὐδὲν γινώσκω· ὁ
Καيسάριος Δαπόντες σημειοῦται ὅτι ἦν ἀνὴρ σοφός, ἐπιστήμων
καὶ τῶν ἐπιφανῶν ¹. Δημήτριος Προκοπίου σημειοῦται περὶ αὐ-
τοῦ τάδε· «Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς ἀνὴρ ἐλλόγιμος,
εἰδήμων τῆς ἐλληνικῆς, ἱκανὸς ἐννοῆσαι τὰ συγγράμματα καὶ
τῶν θύραθεν φιλοσόφων καὶ τῶν ἱερῶν πατέρων καὶ θεολό-
γων τῆς ἐκκλησίας· περιηγήσατο σχεδὸν πᾶσαν τὴν Εὐρώ-
πην» ². Ὅτε ἐφρονεύθη ὁ Κωνσταντῖνος ἦν ἐξήκοντα καὶ
πέντε ἐτῶν. Ἐκ χειρογράφου τεύχους τῆς τοῦ βρεττανικοῦ
μουσείου βιβλιοθήκης ἀντέγραψα ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα εἰς
αὐτὸν ὃ παρατίθεμαι.

(Add. mss. n° 10016, fol. 94).

Ἐπιτάφιον· ἠρωελεγεῖον
εἰς Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ποστέλνικον.

Ἐνθάδε Κωνσταντῖνος ἀγνώμονι κεῖται ὀλέθρῳ,
Καντακουζηνῶν γέννα παλαιστεφῶν,
εὐσεβίη, συνέσει τε δικαιοσύνη τ' ἀρεταῖς τε
εὐτεκνίη κτεάνοις φέρτατος εὐγενέων,
πεντάδας ἐμβιώτευσεν ἐτῶν τρισκαίδεκα, πλείους
ἄξιος ἐκτελέσας, εἰ φθόνος οὐκ ἔδάμα,

εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 9—10, 19.—καὶ ἐν Constantin Erbiceanu Cronicarii
Greci carū aū scris despre Romānī in epoca Fanariotā, (Bucuresti,
1890, in f°), p. 11, 20.—Ἀθην. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πο-
λιτικῶν τῶν εἰς δωδέκα, τὸ δωδέκατον καὶ τὸ τελευταῖον, ἐν Ἀθην. Παπαδοπούλου
—Κεραμέως Ἑλληνικὰ κείμενα χρήσιμα τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ρωμανίας, ἐν Eudoxia de
Hurmuzaki Documente privitoare la istoria Romānilor, tom. XIII, p. 176.

1. Καيسαρίου Δαπόντε Κατάλογος ἱστορικός, ἐν Κ. Ν. Σάθχ. Μεσαιωνικῆς βιβλιο-
θήκης, τόμ. Γ', σελ. 100, 154, 160.—καὶ ἐν Constantin Erbiceanu Cronicarii
Greci carū aū scris despre Romānī in epoca Fanariotā, p. 111, 168, 173.

2. Ἐπιτετμημένη ἐπαρίθμησις τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα λογίων Γραικῶν,
ἐν I. Alb. Fabricii Bibliotheca Græca sive notitia scriptorum veterum
Græcorum, (Hamburgi, 1808, in 4°), ed. Harles, tom. XI, p. 540· καὶ
ἐν Κ. Ν. Σάθχ. Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης, τόμ. Γ', 490.—Γεωργίου Βενδότη Προ-
σθήκη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, (ἐν Βιέννῃ, 1795,
εἰς 4ον), τόμ. Δ', σελ. 70.

νῦν φθίμενον κλαίουσι βροτοὶ καίτοι γε· φονῆες·
μικρὸν καὶ σὺ τάφῳ σπεῖσον, ὁδῖτα, δάκρυ ¹.

(Ἐκ τῆς Νομιστῆς συναγωγῆς, φύλλ. 233^α—233^β).

† Παρθένιος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης †.

† Ὅσα ἐκεῖνα γίνονται μεταξὺ τῆς ἀνθρωπότητος μὲ ἐκούσιον
γνώμην καὶ θέλησιν, πρέπει νὰ φυλάγονται ἀσφαλῶς, καὶ νὰ
ἔχῃσι τὸ ἀμετάθετον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τὸ ὁποῖον καὶ οἱ
θεῖοι κανόνες καὶ οἱ νόμοι οἱ ἐκκλησιαστικοί τε καὶ πολιτικοὶ τὸ
θέλουνσι νὰ εὐρίσκηται τοιουτοτρόπως· καὶ ἐάν τις ἀπὸ κακίας καὶ
αἰσχροκερδείας καὶ ἀλαζονείας καὶ φιλαυτίας οἷω δήτινι τρόπῳ κι-
νηθεῖη διασεῖσαί τι· ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς ἑτέραν κατὰστασιν ἐπανα-
γαγεῖν καὶ βαλεῖν, παιδεύεσθαι ὥς εἰκός· ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἰς
τὰς ἡμέρας ταύτας μὲ τὸ νὰ εἶναι εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ
ἐκκλησίαν τρεῖς διαφοραὶ καὶ νὰ τὴν συγχίζουν ἡμέρα τῇ ἡμέρα
καὶ νὰ ἀκολουθῇ ζημία τε καὶ ὄλεθρος ἐπ’ αὐτὴν κατὰ τὸ ἐν
ἡμῖν χρέος, ἠθελήσαμεν νὰ λύσωμεν τὰς αὐτὰς τρεῖς διαφορὰς καὶ
νὰ εἰρηνεύσωμεν οὐ μόνον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ
τὸν ποιμαίνοντα αὐτὴν ἀποστολικῶς τε καὶ κανονικῶς καὶ ἰθύ-
νοντα τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι παναγιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ
δεσπότην τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον κὺρ Παρθένιον,
ἥτοι ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ μεγαλουπόλει καὶ τῷ Γαλατᾷ
ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ καὶ λοιποὶ πρωτεύοντες πασῶν τῶν ἐνο-
ριῶν· καὶ ἦλθομεν εἰς ἓν ἀπαξάπαντες εἰς τελείαν λύσιν καὶ διόρ-
θωσιν τῶν ἀνωτέρω τριῶν διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν αὗται· ἡ
μία ἡ ζήτησις τῶν ἄσπρων τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἄρ-
χοντος κυρίτση Παυλάκη, ἅπερ λέγει δαπανῆσαι ἐν τῇ μεγάλῃ
ἐκκλησίᾳ τῷ καιρῷ τῆς πατριαρχίας τοῦ κὺρ Ἰωαννικίου· ἡ δευ-
τέρα ἡ ἀνάπαυσις τοῦ αὐτοῦ κὺρ Ἰωαννικίου· καὶ ἡ τρίτη ἡ ὁπωσ-
δήποτε γεγονυῖα παιδεία τῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἄλλων·
καὶ ἐλάβομεν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν γράμματα ἀδείας ἡγουν λεγό-
μενα κομπρομέσα, ἐν μὲν τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη
καὶ ἑτερον τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτση Παυλάκη, [τρί-
τον τῶν ἐντιμωτάτων ἀρχόντων τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Γαλατᾷ καὶ

1. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1920, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σ. 559—560.

τῶν πρωτεύόντων πασῶν τῶν ἐνοριῶν], καὶ τέταρτον καὶ τελευταῖον τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, δηλοῦντα καὶ περιέχοντα, τό, ὃ ἂν παρ' ἡμῶν θεόθεν ὁδηγουμένων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει καὶ ἀφιλοπροσώπῳ γνώμῃ διακριθῇ εἰς τὰς αὐτὰς τρεῖς διαφορὰς τῶν ζητουμένων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἄσπρων τοῦ ἄρχοντος, τῆς ἀναπαύσεως τοῦ κυρ Ἰωαννικίου καὶ τῆς οἰκονομίας καὶ κυβερνήσεως τῶν ἐν παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ ὑποπεσόντων, ἔχειν τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ ἀμετάθετον· διὰ τοῦτο βεβαιοῦντες καὶ ἐπικυροῦντες τὴν μέλλουσαν γενέσθαι ἡμετέραν κρίσιν τε καὶ ἀπόφασιν διὰ τοῦ παρόντος οὐνοδικοῦ τόμου, γράφομεν καὶ λέγομεν, ὅτι ἂν ἴσως κἂν ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτῶν διαφορῶν προσώπων δὲν στέρξῃ ἐκεῖνο ὅπου μὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ κάμνομεν, τὴν τελείαν διόρθωσιν τῶν τριῶν αὐτῶν διαφορῶν καὶ ἀπόφασιν μὲ φόβον θεοῦ καὶ ἀλήθειαν· καὶ ἐξέλθῃ καὶ ἀποσκιρτήσῃ ἐπὶ βλάβῃ καὶ ζημίᾳ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ὅχι μοναχὰ νὰ εἶναι ὑπόδικος τῇ ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ καὶ τῇ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ ὥς ἀναπολόγητος καὶ αὐτοκατάκριτος, ἀλλὰ καὶ ὅλοι μας ὥς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς φωνῆς νὰ εἴμεστε ἐναντίοι τοῦ καὶ πολέμιοί τοῦ καὶ νὰ τὸν παιδεύωμεν μὲ κάθε λογῆς τρόπον καὶ δύναμιν κἂν βασιλικὴν κἂν ἐκκλησιαστικὴν καὶ νὰ μένῃ ἀναπολόγητος, ἀποτρόπαιος καὶ ἀπόβλητος· ἔτση γράφομεν καὶ ὑπογράφομεν ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ κώδικι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας οἰκιοχείρως †.

Ἐν ἔτει ,αχμθ', μαΐου λα', ἰνδικτιῶνος βας.

Ἀναγραφὴ τῶν ὑπὸ Περικλέους Γ. Ζερλέντου δημοσιευθεισῶν ἱστορικῶν μελετῶν.

Προσθῆκαι καὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ περὶ Δανιὴλ Φιλιππίδου γραφέντα, ἐν Ἑβδομάδος, (ἐν Ἀθήναις, 1885 εἰς φύλλ.), ἔτει Β', σελ. 164.

Ἐγκύκλιος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς νησιώτας τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐν Ἑβδομάδος, (ἐν Ἀθήναις 1885, εἰς φύλλ.), ἔτει Β', σελ. 346.

Περὶ τῶν δυτικῶν κοινοτήτων καὶ ἐκκλησιῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἐν Παρνασσῷ, (ἐν Ἀθήναις, 1885, εἰς 8ον), τόμ. Θ', σελ. 125—139.

Περὶ τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἑλληνικῆς σχολῆς 1805—1837, ἐν Παρ-

νασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1885, εἰς 8ον), τόμ. Θ', σελ. 323—340.

Περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ σχολῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς 8ον), τόμ. Ι', σελ. 18—31, 76—92.

Πειρατικὴ ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς νήσου Ἀντιπάρου, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς 8ον), τόμ. Ι', σελ. 374—376.

Παρθένιος Γερένης, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς 8ον), τόμ. Ι', σελ. 451—453.

Ἐπιστολὴ τοῦ ναυάρχου Παυλοῦτσου πρὸς τοὺς Ὑδραίους περὶ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1826 ἀναγνωρίσεως τῶν ἐλληνικῶν ἀποκλεισμῶν καὶ ἀπάντησις τῶν Ὑδραίων πρὸς τὸν Παυλοῦτσον, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς 8ον), τόμ. Ι', σ. 502-504.

Ἱστορικὰ Πάργας, ἐν Ἑβδομάδος, (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς φύλλ.), ἔτει Γ', σελ. 333—334, 345—352.

Ἰγνατίου πρῶην μὲν Ἀρτης, εἶτα δὲ Οὐγγροβλαχίας μητροπολίτου Λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν στρατηγὸν Ἐμμανουήλ Παπαδόπουλον, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1887, εἰς 8ον), τόμ. ΙΑ', σελ. 201—206.

Διαμάχη τῶν ἐν Νάξῳ Καστρινῶν καὶ Νεοχωριτῶν, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1887, εἰς 8ον), τόμ. ΙΑ', σελ. 408—427.

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Πέτῃ ὀπλαρχηγῶν πρὸς τὸν Βονδίτσης Δανιήλ, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1888, εἰς 8ον), τόμ. ΙΒ', σελ. 34—37.

Περὶ τῆς ἀνὰ τὰς Κυκλάδας σωματεμπορίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1888, εἰς 8ον), τόμ. ΙΒ', σελ. 246—250.

Ἡπειρωτικὰ μελετήματα. Ἱστορία τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Πάργας ὑπὸ ἔποψιν τοῦ ἀξιοπίστου ἐξεταζομένη. Ἡ ἐν Ζαλόγγῳ καταστροφή, ἐν Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1888, εἰς 8ον), τόμ. ΙΒ', σελ. 311—324, 366—368. Ἀνεδημοσιεύθη ἡ ἐν Ζαλόγγῳ καταστροφή, ἐν Ἑστίας, (ἐν Ἀθήναις, 1889, εἰς φύλλ.), τόμ. ΚΗ', σελ. 285—288.

Περὶ τοῦ ἀξιοπίστου τοῦ συναξαρίου Θεοκτίστης τῆς δσίας, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1900, in 8°), Bd. X. S. 159—165.

Ἰωάννου Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1891, 8ον), τόμ. Γ', σελ. 275—315.

Περὶ τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Παρκιά, Παροικία, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1894, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 513—518.

Παῖσιον Λιγαρίδου Ὁμολογία τῆς πίστεως κατὰ τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν εἰς τὴν Γαζαίων ἐκκλησίαν, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1902, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 49 - 50.

Ναξία νῆσος καὶ πόλις, ἐν Byzantinische Zeitschrift. (Leipzig, 1902, in 8°), Bd. XI, S. 491—499.

Ἰωάννου Καρυοφύλλου πρὸς Μελέτιον Χορτάκιον καὶ τοὺς Θεσσαλονικοῖς ἐπιστολαί, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1902, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σ. 88—83.

Θεσσαλονικέων μητροπολίται ἀπὸ Θεωνᾶ τοῦ ἀπὸ ἡγουμένων μέχρι Ἰωάσαφ Ἀργυροπούλου, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1903, in 8°), Bd. XII, S. 131—135.

Θεωνᾶς ὁ ἀπὸ ἡγουμένων καὶ Μακάριος ὁ Ζακύνθιος ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1903, in 8°), Bd. XII, S. 254—256.

Γράμματα Φράγκων δουκῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1904, in 8°), Bd. XIII, S. 136—157.

Ἐξαρχία Καβάλλας, ἐν Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1906, εἰς φύλλ.), ἔτει ΚΓ', σελ. 143—145.

Νεωτερισμοὶ καὶ μηχανήματα τῆς φραγκικῆς ἐκκλησίας, ἐν Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1907, εἰς φύλλ.), ἔτει ΚΖ', σελ. 393—394, 456.

Ἀδήλου πρὸς Ἀνθιμον τῶν Ἀθηναίων ἱεράρχην ἐπιστολαί, ἐν Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1907, εἰς φύλλ.), ἔτει ΚΖ', σελ. 538—540.

Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1907, in 8°). Bd. XVI, S. 241—253.

Γεωργίου ἐπισκόπου Ναξίας λόγοι δύο, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1907, in 8°), Bd. XVI, S. 502—514.

Βυζαντιακὴ ἐπιγραφὴ ἐκ Νάξου, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1907, in 8°), Bd. XVI, S. 285—286.

Ἡ ἐπισκοπὴ Δήλου, ἐν Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1908, εἰς φύλλ.) ἔτει ΚΗ', σ. 279-282, 303-305.

Σημείωμα περὶ τῆς κατὰ Λέκιεν ἐπισκοπῆς Πύλου, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1910, εἰς φύλλ.), ἔτει Α', σελ. 141.

Περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ Μιχαὴλ Λέκιεν ἐπισκοπῆς Πύργου, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1911, εἰς φύλλ.), ἔτει ΛΑ', σελ. 62—63.

Ἐλεγχος παριστορήσεων, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1911, εἰς φύλλ.), ἔτει ΛΑ', σελ. 118—119.

Περὶ τριῶν ἱεραρχῶν Θεσσαλονίκης φερόντων τὸ ὄνομα Θεωνᾶς, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1911, εἰς φύλλ.), ἔτει ΛΑ', σελ. 260—261.

Ρωμανοῦ Νικηφόρου καὶ Δανιὴλ Καστρισίου ἐπιστολαί, ἐν Βυζαντιδος, (ἐν Ἀθήναις, 1912, εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 281—296.

Περὶ τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων τῆς ἐν Παρισίοις ἐθνικῆς τῶν Γάλλων βιβλιοθήκης, ἐν Βυζαντιδος, (ἐν Ἀθήναις, 1912, 8ον), τόμ. Β', σελ. 438—448.

Ἱστορικαὶ ἐρευναι περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων, (ἐν Ἐριμουπόλει, 1913, εἰς 8ον), τόμ. Α', τευχ. Α'. Ἐν αὐτῷ δημοσιεύονται αἱ μελέται οἷδε·

Τάξις ἱεραρχικὴ τῶν ἐν ταῖς νήσοις ἐκκλησιῶν, σελ. 3—62.

Πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ ἐν τῇ νήσῳ Σερίφῳ, σελ. 63—91.

Νικοδήμου ἐπισκόπου Ἀβύδου χειροτονία ἐν Νάξῳ, σ. 92-95. Ἀνεδημοσιεύθη ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις, 1887, εἰς 8ον), τόμ. ΙΑ', σελ. 345—340.

Κοσμᾶς Καλλωνᾶς πατριαρχικὸς ἑξαρχος ἀνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ψευδεπίσκοπος Πολυφέγγους καὶ ψευδαρχιεπίσκοπος Κορίνθου, σελ. 96—100.

Οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἀνὰ τὰς Κυκλάδας πατριαρχικοὶ ἑξαρχοὶ ἔτει 1797, σελ. 101—123.

Ἀρχιεπίσκοποι Σίφνου καὶ Μυκόνου, σελ. 124—146.

Καλλίνικος μητροπολίτης Σίφνου καὶ Μήλου, σελ. 147-151.

Νικόλαος Κριτίας μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πατριαρχικὸς ἑξαρχος τῶν ἐν τῇ μητροπόλει Παρναξίας πατριαρχικῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, σ. 152-156.

Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βραβίου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ μοναστηρίου ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, σελ. 157—160.

Ἐν τῷ β', τεύχει δημοσιεύντι ἔτει 1922 ἐδημοσιεύθισαν με-
λέται αἷδε.

Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βραβίου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ
μοναστηρίου ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου, σελ. 161—215. Τμῆμα
αὐτῶν ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει.

Ἡ νῆσος Σίφνος πατριαρχικὴ ἐξαρχία, σελ. 216—217.

Ἀρχιεπίσκοποι Τήνου, σελ. 218—229.

Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι εἰς τοὺς ἀρχιεπισκόπους Σίφνου καὶ
Μυκόνου, σελ. 230—235.

Μητροπολῖται Σίφνου καὶ Μήλου σελ. 235.

Οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἀνὰ τὰς Κυ-
κλάδας πατριαρχικοὶ ἐξαρχοί, σελ. 236—251.

Μητροπολῖται Ρόδου ἔτεσι 1656—1835. σελ. 252—274.

Ἀζαρίας Τζιγάλας ὁ Θηραῖος, σελ. 275—289. Τυχοῦσα δευτέ-
ρων φροτίδων ἀνεδημοσιεύθη ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ, (ἐν Ἀθήναις,
1877, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 893—901.

Καλλίνικος ὁ Νάξιος, σελ. 290—300. Ἀνεδημοσιεύθη ἐκ Γρη-
γορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1920, εἰς 8ον), τόμ. Δ',
σελ. 131—138.

Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὰ ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ
βραβίου τοῦ ἐν τῇ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ μοναστηρίου ἁγίου Ἰωάν-
νου Θεολόγου, σελ. 301—306.

Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι, σελ. 307—310.

Συνοδικὸς τόμος τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ ἱερομονά-
χων περὶ τῶν ἐν ἀξιώσει τῆς ἐκκλησίας τῶν Χίων, ἐν Ἀθηνᾶς,
(ἐν Ἀθήναις, 1917, εἰς 8ον), τόμ. ΚΗ', σελ. 227—230.

Περὶ τῶν ἐν Χίῳ φροντιστηρίων, ἐν Ἀθηνᾶς, (ἐν Ἀθήναις,
1917, εἰς 8ον), τόμ. ΚΗ', σελ. 232—252.

Ναξίων ἐθνικά, ἐν Ἀθηνᾶς, (ἐν Ἀθήναις, 1917, εἰς 8ον),
τόμ. ΚΗ', σελ. 297—306.

Οἱ Νικλιᾶνοι τῆς Μάνης, ἐν Ἀθηνᾶς, (ἐν Ἀθήναις, 1917, εἰς
8ον), τόμ. ΚΗ', σελ. 275—284.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἐν
Φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ἐπετηρίδος, (ἐν Ἀθήναις 1918,
εἰς 8ον), ἔτει ΙΓ', σελ. 176—194.

Ἰακώβου Κρίσπου δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ Ἰωαν-
νικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας γράμματα περὶ τῆς ἐν Νάξῳ μονῆς
Παναγίας τῆς Δροσιανῆς, ἐν Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογι-

κῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1910—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σελ. 427—432.

Προσκῆκαι εἰς τὰ περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1910—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σελ. 470—479.

Φραγκίσκου Μοροσίνου Γράμματα διατακτικὰ κατὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1910—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σ. 434-438.

Ἰακώβου δὲ Μιλλῇ μεγάλου μαγίστρου τῶν ἐν Ρόδῳ ἵπποτῶν γράμμα τοῦ ἔτους 1452, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1910—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σελ. 459—464.

Τὸ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφη πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν μοναστήριον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1901—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σελ. 489—497.

Παῖσιος ὁ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ Ἀθανάσιος Δωρόσταμος ἀρχιμανδρίτης, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1910—1918, εἰς 8ον), τόμ. Ζ', σελ. 480—488.

Μεθόδιος ὁ Θεσσαλονίκης, ἐν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1918, εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 149—152.

Χρῦσανθος ὁ Λακεδαιμονίας, ἐν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1919, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 224—229.

Τοῦ Κορωναίων κλήρου κατὰ τοῦ ἱεράρχου αὐτῶν Βησσαρίωνος γράμμα, ἐν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1919, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 403—405.

Νησιωτικὴ ἐπετηρίς, (ἐν Ἑρμούπολει, 1918, εἰς 8ον), τόμ. Α'. Ἐν αὐτῇ ἐδημοσιεύθησαν μελέται αἶδε.

Ἐκ τῶν νησιωτικῶν Γεωγραφικά, ἱστορικά, γλωσσικά, σελ. 5—114.

Γεράσιμος ὁ ἀπὸ Τορνόβου πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, πρόεδρος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου καὶ τῆς μητροπόλεως Παποναξίας, σελ. 115—125.

Τουλιάνου Ντακορώνια αὐθέντου Σιφνίων γράμμα τοῦ ἔτους 1462, σελ. 126—132.

Ἀνασύστασις τῶν γαλλικῶν προξενίων ἐν ταῖς Κυκλάσιν ἔτει 1724, σελ. 133—136.

Ἰκετήριο γράμμα τῶν Φιλωτειτῶν πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πα-

τριαρχην Κοσμᾶν τὸν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας κατὰ τοῦ τιμαριώτου αὐτῶν Χρυσάνθου Μπαρότση ἔτει 1714, σελ. 137 — 140.

Ὁ ἐν Παροικία ναὸς Παναγίας τῆς Καταπολιανῆς, σ. 140 — 151.

Παναγιώτης Νικουσίος καὶ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἄρχοντες Μυκονίων, σελ. 161—223.

Ἐπιγραφὴ φραγκικὴ ἐν Νάξῳ, σελ. 223.

Ἡ λέξις περιγάρδι ὡς γνωγραφικὸν ὄνομα, σελ. 242 — 244.

Θεοδόσιος Σκυλίτσης καὶ Κύριλλος διδάσκαλοι τῶν ἐν Χίῳ φροντιστηρίων, σελ. 245—251.

Ἰωάννης Στάης ἑξαρχος Μελετίου τοῦ Φιλαδελφείας, σ. 251-260.

Μειοίκησις Ἀλβανῶν εἰς Ἴον, σελ. 260—265.

Ροβέρτος ἰησουΐτης ἐλεγχόμενος ἐν τοῖς τοῦ ἔτει ,αχρε' ἱεράρχου τῶν Χίων, σελ. 265 — 275. Ἀνεδημοσιεύθη ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1906, εἰς φύλλ.), ἔτος ΚϚ', σελ. 282—284, 291—292, 311—314.

Ἀρχιεπίσκοποι Καρπάθου καὶ Κάσου, σελ. 284 — 312.

Βιβλιοκρισία Τρύφωνος Εὐαγγελίδου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βόλῳ γυμνασίου Ἡ Μύκονος ἦτοι ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς μετὰ χάριτος καὶ εἰκόνων. Ἐν Ἀθήναις, 1912, (1914), σελ. α'—δ', 1—290 εἰς 8ον (δραχ. 4), σελ. 312—319.

Παναγιώτου Νικουσίου πρὸς Φερδινάνδον τὸν τρίτον τὸν Γερμανῶν αὐτοκράτορα καὶ τὸν αὐτοῦ μυστικὸν σύμβουλον Ἐρρίκον Σχλίχιον ἐπιστολαί, ἐν Πεντηκονταετηρίδος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1913—1921, εἰς 4ον), σελ. 221—263.

Ἀναγραφὴ τῶν ἐπικυρωτικῶν γραμμάτων τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῆς πρώτης πατριαρχίας Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης, ἐν Νέου ποιμένος περιοδικοῦ θεολογικοῦ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1920, εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 239—266.

Νεόφυτος Δαμαλᾶς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, 1680—1686, ἐν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1920, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 551—562.

Κύριλλος ὁ ἐν Θηβῶν, ἐν Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1920, εἰς φύλλ.), ἔτει Μ', σελ. 429—432.

Μητροπολιταὶ Ρόδου, 1522—1651, ἐν Νέου ποιμένος, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1920, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 72—82.

Ἱερόθεος ὁ ἀπὸ Εἰρίπου Ἰωαννίνων καὶ ἀνασύστασις τῆς μη-

τροπόλεως Κερκύρας, ἐν Νέου ποιμένος, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1922, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 409—416.

Φιλόθεος ὁ Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1922, εἰς 8ον), τόμ. Η', σελ. 113—115.

Θεοφάνης ὁ ἀπὸ Ἀρκαδίας Χίου, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1922, εἰς 8ον), τόμ. Η', σελ. 116—120.

Περὶ τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἑλληνικῆς σχολῆς προσθῆκαι, ἐν Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1922, εἰς 8ον), τόμ. Η', σελ. 108—112.

Μηλιγγοὶ καὶ Ἐξερίται Σλάβοι ἐν Πελοποννήσῳ, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1922, εἰς 8ον).

Ἡ μητρόπολις Ζαρνάτας καὶ αἱ ἐν Μάνῃ ἐπισκοπαί, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1922, εἰς 8ον).

Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίων, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1922, εἰς 8ον).

Ἀρχιεπίσκοποι Σαντορήτης 1537—1814, Παναγία τῆς Γωνιάς τὸ καθολικὸν τῆς ἐν Θήρᾳ ἐπισκοπῆς, ποίημα ἀδήλου ποιητοῦ, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1923, εἰς 8ον). Ἀνεδημοσιεύθη Ὁ ναὸς Παναγίας τῆς Γωνιάς τὸ καθολικὸν τῆς ἐπισκοπῆς Θήρας, ἐκ τῆς Νησιωτικῆς ἐπετηρίδος, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1918, εἰς 8ον), σελ. 275—284.

Ἐν δὲ τῇ ἱστορικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν ἀπὸ ἀλώσεως χρόνων ἐδημοσιεύθησαν τεύχη τάδε.

Α' Ἀργυρὸς Βεναρδῆς ὁ Ἀθηναῖος 1659—1720, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1921, εἰς 8ον).

Β' Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐπὶ Ἑνετῶν, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1921, εἰς 8ον).

Γ' Συνθήκη Ἐπτανησίων καὶ Ἀλῆ πασσᾶ ἔτει 1803, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1921, εἰς 8ον).

Δ' Ἡ πρώτη πατριαρχία τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ὁ θάνατος τοῦ πατριάρχου Τιμοθεοῦ καὶ Ἰωάννου Θαλασσινοῦ ἀναγραφὴ τῶν πατριαρχῶν ἔτεσι 1612-1707, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1821, εἰς 8ον).

Ε' Ἡ μητρόπολις Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτσᾶς καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ Πίσσης, Ἐζεῶν, Βελιγόστιδος, (ἐν Ἐρμουπόλει 1891, εἰς 8ον). Ἡ ἐπισκοπὴ Βελιγόστιδος ἀνεδημοσιεύθη ἐκ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1918, εἰς 8ον), τόμ. Β', σ. 221—223.

Σ' Μακαρίου Καλογερά πρὸς Νεόφυτον τὸν πρῶτον Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἐπιστολή, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1921, εἰς 8ον).

Ζ' Σημειώματα περὶ Ἑλλήνων ἐκ τῶν Μαρτίνου Κρουσίου Σουηκικῶν χρονικῶν, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1922, εἰς 8ον).

Η' Μητρόπολις Χριστιανουπόλεως, Ἄργους καὶ Ναυπλίας, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1922, εἰς 8ον). Ἀνεδημοσιεύθη τὸ γράμμα δι' οὗ ἀνασυνεστάθη ἡ μητρόπολις Ἄργους καὶ Ναυπλίας ἐκ τῆς Ἀθηνᾶς, (ἐν Ἀθήναις, 1916, εἰς 8ον), τόμ. ΚΖ', σελ. 202—207.

Θ' Παυλάκις Κριτόπουλος, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1923, εἰς 8ον). Ἀνεδημοσιεύθη τὸ εἰς Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ἐπίγραμμα ἐκ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, (ἐν Θεσσαλονίκῃ, (1920, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 559—560.

Τὸ παρὸν τεῦχος τιμᾶται Δρ. 10.

